

Socialdepartementet

s.remissvar@regeringskansliet.se

s.sf@regeringskansliet.se

Remissvar - promemorian Förbättrat grundskydd för pensionärer (S2019/00462/SF)

Jönköping University, har anmodats att yttra sig över ovan angiven utredning.

Utredningen har som syfte att komma med förslag som ska förbättra träffsäkerheten och ändamålsenligheten i grundskyddet för pensionärer. Vi delar utredningens problembild och är överlag positiva till utredningens förslag.

Vi lämnar härmed följande synpunkter på utredningens förslag:

1. *Höjd garantipension.* Utredningens förslag innebär en höjning på 200 kronor av den nuvarande grundnivån. En höjning av garantipensionen är rimlig med tanke på att inkomsterna i grundskyddet halkat efter medianinkomsten under en längre tid. Flera remissinstanser framhåller att garantipensionen bör indexeras mot inkomstutvecklingen istället för prisutvecklingen för att motverka att förmånen urholkas på sikt. Vi understryker dock arbetsgruppens motivering att garantipensionen finns till för att täcka grundläggande konsumtionskostnader, och att prisindexering därför är rimlig.
2. *Höjt bostadskostnadstak och förändrad ersättningsgrad.* Vi ställer oss positiva till utredningens kombinerade förslag om ett höjt bostadskostnadstak och differentierade ersättningsgrader. En lägre ersättningsnivå vid högre bostadskostnader gör att individen själv får finansiera en större del av de kvaliteter som är utöver det som är nödvändigt, och kan också bidra till att minska de inlåsnings effekter på bostadsmarknaden som bostadstillägget ger upphov till.
3. *Konsumtionsstödet i bostadstillägget avskaffas inte.* Vi ställer oss frågande till varför man inte följer Grundskyddsutredningens förslag om att ta bort det allmänna konsumtionsstödet. Konsumtionsstödet borttagande kan kompenseras genom förändringar i t ex ersättningsgraden eller i beräkningen av reduceringsinkomsten.
4. *Likvärdig hantering av inkomstslag i inkomstprövningen.* Vi delar arbetsgruppens uppfattning om att förslaget skulle minska risken att bostadstillägget betalas ut till pensionärer med höga inkomster. Med andra ord ökar förslaget bostadstilläggets träffsäkerhet. För att motverka de försämrade drivkrafterna till fortsatt arbete kan man överväga att undanta arbetsinkomster från viktningshöjningen. De olika inkomstslagen skulle då vara 1) arbetsinkomster, 2) bidragsgrundande pensionsinkomster och 3) övriga inkomster.

5. Vi har inga synpunkter på övriga förslag (*enhetlig avräkning för alla inkomstnivåer, höjt fribelopp i bostadstillägget, höjd nivå på skälig bostadskostnad i särskilt bostadstillägg, fribelopp för arbetsinkomster med äldreomsorgsstöd, och höjd nivå för skälig bostadskostnad vid beräkning av äldreomsorgsstöd*).

Vi delar utredningens uppfattning om att inkomstprövningen i grundskyddet behöver skärpas. Med utredningens förslag skärps inkomstprövningen i bostadstillägget. Det finns dock ett par aspekter av bostadstillägget som är viktiga att beakta, och som utredningen utelämnat.

6. *Mörkertalet.* Att många berättigade pensionärer inte ansöker om bostadstillägg, det s k mörkertalet, innebär att förslagspaketet ovan inte säkert träffar samma grupp individer som Grundskyddsutredningens förslag skulle göra. Fortsatt analys av mörkertalet är därför nödvändig.
7. *Förmögenhet.* Kunskapen om vilken roll förmögenheten spelar roll för användandet av bostadstillägget behöver öka. T ex skapar bostadstilläggets utformning incitament för den enskilde att låta en närstående förvalta förmögenheten, vilket i sin tur kan påverka bostadstilläggets träffsäkerhet och ändamålsenlighet. Eventuella analyser av förmögenheten försvåras dock av att det sedan 2008 inte längre finns någon tillförlitlig förmögenhetsstatistik. Bristen på förmögenhetsstatistik gör det också svårt att kartlägga ekonomisk utsatthet bland pensionärer. Den privata förmögenheten, t ex i form av fondsparande, aktier eller bostadskapital, kan i hög grad påverka en pensionärs ekonomiska situation.
8. *Uttagstider i tjänstepensionen.* Vi delar Göteborgs universitets synpunkt att nivån på bostadstillägget (eller den del/de delar i grundskyddet som prövas mot tjänstepensionen) ska vara densamma oavsett om pensionären väljer en temporär eller en livslång utbetalning. Förslaget att vikta tjänstepensionen högre i beräkningen av reduceringsinkomsten stärker dessutom incitamenten att välja en kortare uttagstid för att få ett (högre) bostadstillägg efter det att utbetalningen upphört.
9. *Garantipensionens inkomstprövning* påverkas inte av utredningens förslag. Vi har ingen stark åsikt i frågan om en tilläggsdel i garantipensionen (i enlighet med Grundskyddsutredningens förslag), och understryker att det finns en fördel i att hålla inkomstprövningen i garantipensionen så enkel som möjlig. Vi ser däremot positivt på att ytterligare utreda möjligheten till att justera nivån på garantipensionen efter uttagsålder.

I detta ärende har Agneta Marell beslutat. Johannes Hagen, lektor i nationalekonomi vid Internationella handelshögskolan har varit föredragande.

Agneta Marell, rektor

Jönköping University